

ỦY BAN NHÂN DÂN
TỈNH TUYỀN QUANG
SỞ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 516/SNN-TS
V/v chủ động phòng, chống
bệnh thủy sản

Tuyên Quang, ngày 10 tháng 4 năm 2020

Kính gửi: Ủy ban nhân dân các huyện, thành phố.

Căn cứ kết quả kiểm tra thực tế tại một số cơ sở nuôi cá lồng trên hồ thủy điện Tuyên Quang, đã xuất hiện bệnh trên cá lăng đen (cá nheo Mỹ). Kết quả gửi mẫu chẩn đoán bệnh của Trung tâm Chẩn đoán Thú y Trung ương thì cá mắc bệnh **gan thận mũ ở cá da trơn** do vi khuẩn *Edwardsiella ictaluri* gây nên, đây là bệnh nguy hiểm, giai đoạn bệnh nặng có thể làm cho cá chết hàng loạt nhất là cá lăng đen. Để chủ động phòng, trị bệnh hiệu quả, kịp thời và hạn chế thấp nhất thiệt hại do bệnh dịch gây ra, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đề nghị Ủy ban nhân dân các huyện, thành phố chỉ đạo các cơ quan chuyên môn hướng dẫn các tổ chức, cá nhân nuôi trồng thủy sản trên địa bàn thực hiện tốt một số nội dung sau:

1. Tuyên truyền, hướng dẫn các tổ chức, cá nhân nuôi thủy sản, hằng ngày kiểm tra, theo dõi tình hình sức khỏe của cá, môi trường nước, khi phát hiện có dấu hiệu bất thường cần báo ngay cho cơ quan thú y gần nhất theo quy định tại tiết a, khoản 1, Điều 5 của Thông tư số 04/2016/TT-BNNPTNT ngày 10/5/2016 của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn quy định về phòng, chống dịch bệnh động vật thủy sản.

2. Biện pháp phòng, trị bệnh gan thận mũ

(Có hướng dẫn chi tiết gửi kèm theo)

Sở Nông nghiệp và PTNT trân trọng đề nghị Ủy ban nhân dân các huyện, thành phố quan tâm, phối hợp thực hiện. Trong quá trình thực hiện nếu có khó khăn vướng mắc kịp thời báo cáo Sở Nông nghiệp và PTNT để phối hợp giải quyết./.

Nơi nhận:

- Như kính gửi (phối hợp chỉ đạo);
 - Lãnh đạo Sở;
 - Chi cục Thủy sản
 - Chi cục Chăn nuôi và Thú y
 - Trung tâm Khuyến nông
 - Trung tâm Thủy sản
 - Trang thông tin điện tử của Sở (đăng tin);
 - Lưu: VT, TS.
- (thực hiện);

KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC

Nguyễn Đại Thành

PHỤ LỤC

Hướng dẫn phòng, trị bệnh gan thận mũ ở cá da trơn do vi khuẩn *Edwardsiella ictaluri*

(Gửi kèm theo Văn bản số 516 /SNN-TS ngày 10/4/2020 của Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn)

1. Tác nhân gây bệnh

a) Tên bệnh: Bệnh gan thận mũ ở cá da trơn.

b) Tác nhân gây bệnh: Do vi khuẩn *Edwardsiella ictaluri* thuộc họ Enterobacteriaceae.

c) Một số đặc điểm dịch tễ:

- Loài cảm nhiễm: Các loài cá da trơn. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh mới gặp ở cá lăng đen (cá nheo Mỹ), chưa thấy ở các loài cá khác.

- Giai đoạn nhiễm bệnh: Cá bị bệnh ở tất cả các giai đoạn nuôi nhưng mắc cảm nhất là giai đoạn cá giống.

- Mùa vụ xuất hiện bệnh: Bệnh gan thận mũ xuất hiện quanh năm trên cá lăng đen và tập trung vào 03 tháng đầu mới thả nuôi; cao điểm bệnh xuất hiện là vào thời điểm giao mùa (tháng 3 đến tháng 5 và tháng 9 đến tháng 11). Bệnh có thể xuất hiện từ 3 - 5 lần trong một vụ nuôi và có thể gây chết đến trên 50%.

- Phương thức truyền lây: Bệnh lây từ cá bệnh sang cá khỏe từ vùng nuôi này sang vùng nuôi khác; trong cùng một ao, từ ao này sang ao khác; mầm bệnh tồn tại trong môi trường nước có thể gây bệnh trực tiếp cho cá khỏe qua dụng cụ chăm sóc có mang mầm bệnh (như thau, vợt, lưới,...).

2. Dấu hiệu bệnh lý

Thể cấp tính: Cá chết nhanh sau vài ngày.

Thể mãn tính: Cá chết rải rác trong vài tuần hoặc kéo dài hơn.

Triệu chứng: Ở giai đoạn đầu, triệu chứng của bệnh chưa rõ ràng. Cá bơi lờ đờ, giảm ăn hoặc bỏ ăn hoàn toàn, ít phản ứng với những tác động xung quanh. Giai đoạn tiếp theo, cá bệnh có hiện tượng da nhợt nhạt; mặc dù bên ngoài không có những biểu hiện bệnh rõ ràng nhưng bên trong nội tạng xuất hiện nhiều đốm trắng (ổ mũ) trên gan, thận và lách.

Giai đoạn sau xuất hiện những vết thương nhỏ trên da (phía mặt lưng), đường kính khoảng 3 - 5mm, những vết thương này sẽ phát triển thành những khối u rỗng bên trong cơ, da bị mất sắc tố, vây đuôi tưa rách, dấu hiệu đặc trưng trên thân cá có nhiều vết khoang trắng, các tơ mang bị xoắn lại.

3. Chẩn đoán bệnh

a) Chẩn đoán lâm sàng: Quan sát các dấu hiệu bên ngoài bao gồm Phù đầu, xuất huyết nặng dưới da, gốc vây, quanh miệng và hậu môn.

b) Chẩn đoán phòng thí nghiệm:

- Lấy mẫu theo hướng dẫn;
- Gửi mẫu cá bệnh đến Phòng thử nghiệm được chỉ định hoặc Cơ quan Thú y vùng tương ứng để xét nghiệm.

4. Phòng bệnh

a) Đối với lồng nuôi

- Thường xuyên vệ sinh lồng sạch sẽ, thông thoáng để thoát nước, treo túi vôi trong lồng để khử trùng môi trường nước, diệt tác nhân gây bệnh cho cá nuôi (treo túi vôi cách mặt nước khoảng 1/3-1/2 độ sâu của nước trong lồng bè, liều lượng 2 - 4kg vôi/túi/10m³ nước, mỗi ngày giữ túi vôi 3-4 lần để vôi hòa tan trong môi trường nước, định kỳ 15 ngày thay túi vôi một lần hoặc sử dụng BKC té đều tại các lồng nuôi và xung quanh khu vực nuôi với liều dùng theo hướng dẫn của nhà sản xuất.

- Tăng cường sức đề kháng cho cá bằng cách trộn Vitamin C vào khẩu phần thức ăn cho cá với liều lượng 20-30 mg cá nuôi/ngày, 15 ngày cho ăn 1 lần, mỗi lần cho ăn liên tục 7-10 ngày; thường xuyên quan sát cá nuôi nhằm phát hiện các hiện tượng bất thường nhất là vào ban đêm và sáng sớm.

b) Đối với ao nuôi

- Hàng ngày theo dõi chất lượng nước ao nuôi, không bón phân hữu cơ, phân vô cơ xuống ao, giữ cho nước sạch để phòng tránh dịch bệnh. Bổ sung lượng nước cần thiết đảm bảo độ sâu mực nước theo yêu cầu kỹ thuật (tối thiểu mức nước trong ao đạt trên 1,5m); thường xuyên quan sát cá nuôi nhằm phát hiện các hiện tượng bất thường nhất là vào ban đêm và sáng sớm.

- Bổ sung vitamin C vào khẩu phần thức ăn cho cá với liều lượng 20-30 mg cá nuôi/ngày, 15 ngày cho ăn 1 lần, mỗi lần cho ăn từ 5 đến 7 ngày để tăng sức đề kháng cho cá

- Dọn sạch cỏ, rác, thức ăn thừa ở nơi cho cá ăn, dùng vôi bột cho vào túi vải treo ở nơi cho ăn để diệt trùng và nấm gây bệnh cho cá; Định kỳ 15 ngày 1 lần hòa vôi bột té đều khắp ao nuôi với liều dùng 2kg/100m³ nước ao nuôi.

5. Trị bệnh

a) Sử dụng thuốc kháng sinh

Cá nhiễm bệnh gan thận mủ, có thể dùng 1 trong 2 phương pháp điều trị sau:

- Theo kết quả kháng sinh đồ của Trung tâm Chẩn đoán Thú y Trung ương: Sử dụng các loại thuốc có thành phần Doxycycline với liều lượng và thời gian sử dụng theo hướng dẫn của nhà sản xuất, đồng thời bổ sung thêm Vitamin C với liều dùng 10mg/kg cá/ngày để tăng cường sức đề kháng cho cá. Thuốc được trộn vào thức ăn sau đó bao lại bằng dầu hoặc chất kết dính.

- Hoặc có thể dùng Florfenicol với liều lượng 0,02-0,03g/kg cá nuôi kết hợp Oxytetracyclin với liều dùng 0,02g/kg cá nuôi cho cá ăn liên tục 7 ngày, đồng thời bổ sung thêm Vitamin C với liều dùng 10mg/kg cá/ngày để tăng cường sức đề kháng cho cá. Thuốc được trộn vào thức ăn sau đó bao lại bằng dầu hoặc chất kết dính.

b) Xử lý môi trường nước bằng các sản phẩm xử lý môi trường dùng trong nuôi trồng thủy sản như BKC, thuốc tím (KMnO_4), sử dụng 3 lần liên tiếp mỗi lần cách nhau 02 ngày, với liều lượng dùng và thời gian dùng theo hướng dẫn của nhà sản xuất.

6. Hướng dẫn một số biện pháp kỹ thuật tiêu hủy động vật thủy sản mắc bệnh, chết vì bệnh

a) Bước 1: Yêu cầu khu cách ly và hồ xử lý động vật thủy sản

- Khu cách ly phải được đặt ở vị trí khô ráo, cách xa khu vực nuôi, nguồn nước cấp, nhà ở và nguồn nước sinh hoạt tối thiểu 50m.

- Yêu cầu về hồ xử lý:

+ Có hình vuông hoặc hình chữ nhật, sâu tối thiểu 1m; tùy theo số lượng động vật thủy sản cần tiêu hủy mà thiết kế hồ xử lý có kích thước phù hợp;

Ví dụ nếu cần chôn 1 tấn cá thì hồ xử lý cần có kích thước là 1,5 - 2m (sâu) x 1,5 - 2 m (rộng) x 1,5 - 2 m (dài).

+ Có thể làm theo kiểu bể xi măng; nếu là hồ đất thì xung quanh và đáy hồ xử lý phải được lót kín bằng các vật liệu không thấm nước (như bạt nilon); trên miệng hồ phải có nắp đậy kín và có hàng rào để ngăn chặn động vật xâm nhập và đảm bảo không gây ô nhiễm môi trường.

b) Bước 2: Vớt toàn bộ động vật thủy sản chết ra khỏi ao, lồng nuôi ngay khi phát hiện bằng vợt chuyên dụng và cho vào thùng kim loại hoặc thùng nhựa đậy kín và có nắp đậy. Vận chuyển động vật thủy sản chết đến hồ xử lý.

c) Bước 3: Tiêu hủy bằng hóa chất

- Loại hóa chất và liều lượng: sử dụng các hóa chất có tác dụng tiêu độc khử trùng mạnh thuộc Danh Mục hóa chất được phép lưu hành tại Việt Nam như: Chlorine, formol, thuốc tím, vôi bột.

- Cách tiêu hủy: rải một lớp vôi bột xuống đáy hồ (1 kg/m^2), đổ động vật thủy sản vào, phun thuốc sát trùng (ví dụ Chlorine) hoặc rắc vôi bột lên trên, lấp đất; phải đảm bảo lớp đất phủ lên động vật thủy sản phải dày ít nhất là 1m. Phun sát trùng khu vực chôn lấp./.
